

PATVIRTINTA

Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro
direktoriaus 2021 m. birželio 1 d.
įsakymu Nr. CV-1-99

LIETUVOS AGRARINIŲ IR MIŠKŲ MOKSLŲ CENTRO DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ASMENIMS, DIRBANTIEMS PRIE SĖJOS DARBŲ NR. 9

1. BENDROJI DALIS


1.1. Dirbti prie sėjos gali asmuo, ne jaunesnis kaip 18 metų (toliau vadinama — darbuotojas), nustatyta tvarka priimtas į darbą, išklauses įvadinį darbuotojo saugos ir sveikatos, įvadinį priešgaisrinės saugos instruktavimą bei pirminį instruktavimą darbo vietoje, pasirašius instruktavimų registracijos žurnaluose. Asmuo turi būti pasitikrinęs sveikatą ir turėti asmens medicininę knygėlę (apsk. F.048/a).





1.2. Darbuotojas turi laikytis vidaus darbo tvarkos taisyklių, saugoti savo ir nekenkti kitų darbuotojų sveikatai, nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis, atlikti tik paskirtą darbą, neleisti dirbti pašaliniam asmeniui, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus.





1.3. Negalima dirbti neblaiviam ar apsvaigusiam nuo narkotikų, kitų toksinių medžiagų, sergant, vartojant stiprius raminamuosius vaistus. Pastebėjus neblaivų darbuotoją privalo nedelsiant pranešti padalinio vadovui ir imtis visų priemonių nelaimei užkirsti.

1.4. Apie darbo metu gautas traumas ar pastebėjus kito darbuotojo traumavimą, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus, būtina nedelsiant pranešti padalinio vadovui ar jį pavaduojančiam asmeniui ir direktoriui, asmeniui atsakingiems už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.

2. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1.  Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Įrenginių ir įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos.	Nuolat tikrinti įrankių ir įrenginių techninę būklę, tvarkingumą, nedirbti su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikantis jų eksploatavimo reikalavimų.
 Besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos įrenginio dalys	Galimos traumos.	Neliesiti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvernais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių.
  Darbo vietos, praėjimo kelių užkrovimas, užgriozdinimas daiktais, paslydimas, pargriuvimas	Galimi įvairūs sužeidimai, įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios. Esant slidžioms grindims (praėjimų), nedelsiant jas išvalyti. Nuolat palaikyti tvarką darbo vietoje, neužgriozdinti daiktais.

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Triukšmas	Neigiamas poveikis klausos organams, visam organizmui.	Bendras triukšmo lygis darbo vietoje neturi viršyti 80 dBA. Jei šis lygis viršytas, esant galimybei pasitraukti iš triukšmingos zonos, išjungti triukšmo šaltinį. Jei to atlikti neįmanoma, būtina dėvėti apsaugines ausines, ausų kištukus (antifonus).
Nepalankios meteorologinės sąlygos	Galimi įvairūs susirgimai, nušalimai, traumos.	Įvertinti meteorologines sąlygas, apsirengti tinkamus šioms sąlygoms darbo rūbus, avalynę.
Nepakankamas darbo vietos apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos.	Jeigu bendras apšvietumas yra mažesnis už nurodytą teisės aktuose, papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus.
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai.	Nekelti vienam daiktų, krovinių, viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą ne daugiau kaip: vyras - iki 30 kg; moteris - iki 10 kg . Jeigu svoris yra didesnis, kelti dviese. Kėlimo įrenginius su mašinine pavara valdyti, aptarnauti gali tik specialiai apmokyti ir atestuoti asmenys.
 Cheminės medžiagos	Galimi apsinuodijimai, nudegimai, alerginės reakcijos.	Vadovautis saugos duomenų lapuose nurodytais reikalavimais bei nurodytomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.
  Gaisro ar sprogimo galimybė	Galimos traumos, nudegimai.	Nelaikyti darbo vietoje tepalų ir kitų degių bei sprogių medžiagų, tepaluotų skudurų.
Dulkės (organinės ir neorganinės kilmės)	Neigiamas poveikis organizmui, galimos alerginės ir profesinės ligos.	Jeigu dulkių kiekis oro užterštumas viršija leistiną normą jo sumažinti negalima, reikia dėvėti tinkamai priderintą respiratorių.

3. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Apžiūrėti darbo vietą, pašalinti iš jos visus nereikalingus darbui trukdančius daiktus, kad vaikščiojimui skirti praėjimai nebūtų užkrauti nereikalingais daiktais.

3.2. Pastebėjus, kad sėjamoji ar sodinamoji yra netvarkingos, turi defektų ar kokius kitus trūkumus, pagal galimybes ir kompetenciją pašalinti juos arba pranešti padalinio vadovui.

3.3. Grūdams išlyginti naudojamos medinės mentelės. Patikrinti, ar gerai įtaisytas prie sėjamosios lieptas ir laikymosi turėklai.

4. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Darbuotojas turi dirbti laikydamasis padalinio vadovo ar jį pavaduojančio asmens nurodymų, atlikti tik pavestus darbus ir užduotis, neužsiimti pašaliniais, su darbu nesisijusiais dalykais.

4.2. Darbo vietą būtina išlaikyti švarią, tvarkingą, neužkrauti praėjimo darbui nereikalingais daiktais, sėkladėžėmis.

4.3. Sėjos ir sodinimo mašinas leidžiama eksploatuoti, jeigu jos turi:

4.3.1 tvarkingą sėdynę, stovėjimo aikštelę arba lentą ir atramas (stovėjimo lenta turi būti ne siauresnė kaip 350 mm ir turėti 100 mm aukščio apsauginę briauną, atramos turi būti lygios ir galuose patikimai užkaiščiuotos);

4.3.2 atramas už sėjėjo nugaros, 2,1 m aukščio, jeigu prie sėjamosios kabinamos akėčios, volas ir pan.;

4.3.3 krumpliaratinių ir grandininių pavarų apsauginius aptvarus;

4.3.4 dvipusę signalizaciją;

4.3.5 patikimą ženklintuvų tvirtinimą transportavimo padėtyje;

4.3.6 patikimą sėklavamzdžių sujungimą su sėjimo aparatu dėžutėmis.

4.4. Užpildant pakabinamas sėjamasias grūdais, trąšomis bei sodinamąsias bulvėmis, pastarosios turi būti nuleistos ant žemės, sukimosi velenas sustabdytas.

4.5. Sėkladėžių ir trąšų dėžių dangčiai turi būti sandariai uždaryti ir neatsidaryti nuo smūgių, agregatui judant.

4.6. Agregatų užpildymo pradžia ir pabaiga leidžiama tik sustojus sėjos agregatui, turi būti stebima traktorininko bei pagalbinių darbininkų ir apie eigą informuojamas traktorininkas sutartų gestų pagalba.

4.7. Grūdai sėjos metu sėkladėžėse išlyginami medinėmis mentelėmis, laikantis viena ranka už sėjamosios turėklų. Sėjant beicuotą sėklą, sėjamosios dėžės dangčiai sėjos metu turi būti sandariai uždaryti. Beicuotų sėklų su trąšomis sėjamosiose dėžėse negalima sklaidyti rankomis.

4.8. Negalima beicuotus grūdus plauti, valyti nuo preparatų, maišyti su nebeicuotais.

4.9. Pajudant agregatui iš vietos, o ypač atbuline eiga, traktorininkas privalo duoti garsinį signalą.

4.10. Dirbantysis ant sėjamosios turi pats pasirinkti saugaus darbo būdus:

4.10.1 tvarkingą sėdynę, stovėjimo aikštelę arba lentą ir atramas (stovėjimo lenta turi būti ne siauresnė kaip 350 mm ir turėti 100 mm aukščio apsauginę briauną, atramos turi būti lygios ir galuose patikimai užkaiščiuotos). Negalima sėjos agregatui judant, darbininkams sėdėti ant sėklos dėžių ar stovėti ant sėjamosios rėmo;

4.10.2 prie mašinų turi būti ne mažesnis kaip 5 litrų talpos bakeliai su vandeniu rankoms plauti, pirmosios pagalbos vaistinėle.

4.11. Negalima be padalinio vadovo žinios užleisti savo darbo vietą, darbo priemones, pareigų vykdymą kitam darbuotojui bei imtis darbų, nesusijusių su darbo užduoties vykdymu. Norėdamas laikinai pasitraukti iš savo darbo vietos, darbininkas privalo pranešti apie tai padalinio vadovui.

5. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS ATVEJAIS

5.1. Sutrikus darbo režimui arba įvykus avarijai, būtina darbus nedelsiant nutraukti, perspėti šalia dirbančius darbuotojus apie galimą grėsmę, pagal savo kompetenciją imtis priemonių rizikai pašalinti, nedelsiant pranešti apie susidariusią situaciją padalinio vadovui, asmenims atsakingiems už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistams.

5.2. Darbuotojas, matęs nelaimingą atsitikimą darbe arba jo padarinius, privalo apie nelaimingą atsitikimą darbe nedelsdamas pranešti padalinio vadovui arba Centro direktoriui, asmenims atsakingiems už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistams, suteikti nekentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą, prireikus iškviesti gydytoją tel. 112.

5.3. Apie nelaimingą atsitikimą darbe, įvykusį profesinio mokymo įstaigos moksleiviui, aukštesniosios arba aukštosios mokyklos studentui per jų praktiką Centre, direktorius, asmenys atsakingi už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, arba

Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistai privalo nedelsdami pranešti mokymo įstaigai, kurios atstovas turi teisę dalyvauti tiriant nelaimingą atsitikimą darbe.

5.4. Darbo vieta ir įrenginiai, kur įvyko nelaimingas atsitikimas, turi būti išsaugoti tokie, kokie buvo nelaimingo atsitikimo metu. Būtinai pakeitimai gali būti daromi, jeigu jų nepadarius kiltų pavojus aplinkinių sveikatai ir gyvybei, tačiau visa tai turi būti įforminta raštu, pagal galimybes nufotografuota ar nufilmuota.

5.5. Pastebėjus gaisrą, nedelsiant pranešti ugniagesiams tel. 112, iškviesti į gaisravietę vadovaujančius darbuotojus, asmenis atsakingus už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, darbuotojų saugos ir sveikatos specialistus ir gesinti gaisro židinių turimomis gesinimo priemonėmis.

5.6. Užsidedusius elektros įrenginius pirmiausia reikia atjungti nuo srovės šaltinio, tada gesinti angliarūgštės gesintuvais, pakabintais Centro ir jo padalinių koridoriuose, išlaikant ne mažesnę kaip vieno metro atstumą nuo gesintuvo antgalio iki įrenginių su įtampa. Apie įvykį būtina nedelsiant pranešti asmenims atsakingiems už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistams. Esant reikalui, pranešti ugniagesiams tel. 112.

5.7. Nelaimingu atsitikimu kelyje į darbą ir iš darbo laikomas tik toks nelaimingas atsitikimas, kuris įvyko po darbo ir prieš darbo pradžią tiesioginiame kelyje tarp darbuotojo namų ir Centro. Apie tokį įvykį darbuotojas privalo kuo greičiau informuoti savo tiesioginį vadovą, asmenis atsakingus už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybą.

5.8. Išbirusius beicuotus grūdus susemti, o pabirusius atskirus grūdus pridengti žemėmis, kad nesulestų paukščiai.

6. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Išvalyti iš sėjamųjų ir sodinamųjų sėklų likučius ir gražinti į sandėlį, nuvalyti darbo apsaugos priemones.

6.2. Technika ir kiti įrankiai gerai nuplaunami ir pastatomi į jiems skirtą stovėjimo-laikymo vietą.

6.3. Naudotas apsaugos priemones, darbo drabužius ir avalynę, išdulkinti, nuvalyti ir pakabinti tam tikslui skirtoje vietoje (spintoje). Laikyti minėtus drabužius ir apsaugos priemones mašinų, traktorių kabinose bei neštis į namus draudžiama.

6.4. Nusiprausti, apsivilkti švariais drabužiais.

6.5. Informuoti darbdavį, atsakingas tarnybas apie darbe pastebėtus saugaus darbo taisyklių pažeidimus, avarinius gedimus, įvairius trūkumus.

Instrukciją parengė:

Darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos vadovas

Audrius Sasnauskas